

Received / Geliş
18.06.2019

Article History
Accepted / Kabul
19.08.2019

Available Online / Yayınlanma
19.08.2019

THE RELATIONSHIP BETWEEN INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS AND ECONOMIC GROWTH: G-7 AND INDIA

**FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: G-7 VE
HİNDİSTAN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ**

Şeyma BOZKAYA¹

Abstract

In this age of knowledge economy, taking a place in global competition is the current issues of economies keeping economic growth at a stable stable level. Considering the contribution of R & D expenditures to economic growth, FMH protection, which will encourage R & D activities, is a very important issue. Because FMH protection has a positive effect on economic growth by influencing the production activities, productivity of the countries and having an encouraging effect on trade. In this context, this study evaluates the impact of FMH protection policies on growth with G-7 countries and India. Within the scope of the study, the impact of R & D activities in line with India's FMH Index is compared with G-7 countries and draws attention to the importance of IPR protection.

Key Words: Intellectual Property Rights, Economic Growth, Innovation, R & D
Jel Code: O1, O32, O34

Özet

Bilgi ekonomisi çağında yaşadığımız bu dönemde küresel rekabette yer edinmek ekonomik büyümeyi sürdürülebilir istikrarlı bir düzeyde tutmak ekonomilerin güncel konuları konumdadır. Ar-Ge harcamalarının ekonomik büyüme de katkısı göz önüne alındığında Ar-Ge faaliyetlerini teşvik edecek FMH koruması oldukça önemli bir konudur. Çünkü FMH koruması ülkelerin üretim faaliyetlerini, verimliliklerini etkileyerek ve ticareti üzerinde teşvik edici bir etkiye sahip olarak ekonomik büyümeyi pozitif etkilemektedir. Bu kapsamda bu çalışma FMH koruma politikalarının büyüme üzerindeki etkisini G-7 ülkeleri ve Hindistan ile ele alarak değerlendirmektedir. Çalışma kapsamında Hindistan'ın FMH Endeksi doğrultusunda Ar-Ge faaliyetlerinin etkisi G-7 ülkeleri ile karşılaştırılarak değerlendirilmiştir ve FMH korumasının önemine dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fikri Mülkiyet Hakları, Ekonomik Büyüme, İnovasyon, Ar-Ge
Jel Kodu: O1, O32, O34

¹ Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İktisat Doktora Öğrencisi. seymabozkaya@hotmail.com

GİRİŞ

Küreselleşen dünyada artan rekabet koşullarına uyum ülkelerin ekonomik büyümenin dinamikleri üzerinde durmaya teşvik etmiştir. Fikri mülkiyet hakları bu konu ile ilgili olarak son dönemde dikkat çeken konulardan biri haline gelmiştir. Fikri Mülkiyet Hakları; bilimsel buluşlar, edebi ve sanatsal eserler, endüstriyel tasarım gibi birçok alanı içerisine alan entelektüel bir bilgi birikiminin ürünleri şeklinde tanımlanan geniş bir kavramdır (WIPO, 2008). Fikri Mülkiyet Hakları (FMH) son dönem küresel piyasalarda etkin halde olan bilgi ekonomisinin temelini oluşturmaktadır. Bilgi ekonomisinin ve bilgi ekonomisinin temelini oluşturan Ar-Ge yatırımları özellikle de gelişmiş ülkelerin ekonomik büyümelerinin ardında yatan önemli bir faktördür. Ar-Ge harcamaları ülkelerin ve firmaların teknolojik gelişmişliğini temsil ederken aynı zamanda da her teknolojik faaliyetlerin sonucu olarak yeni ürünlerin kullanılması, yönetimi açısından da etkin bir role sahiptir (Saygılı, 2003: 9).

Fikri Mülkiyet Hakkı politikaları, uygulanma dereceleri de ülke ekonomilerine yansımaları bakımından oldukça önemli bir konudur. Bu kapsamda, küresel platformda bir düzenleme kurulu olan Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)'nün kuruluş anlaşması olan ve bir eki olan Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması (TRIPS), içeriğinden hareketle fikri mülkiyeti içeren en geniş anlaşma özelliğini taşımaktadır. TRIPS kapsamındaki bir diğer haklar ise, ticari markalar, patentler, endüstriyel tasarımlar gibi konuları içeren durumlar hakkında uygulama bakımından zorunluluk içeren asgari standartları oluşturmuştur (Siebeck, 1990: 1).

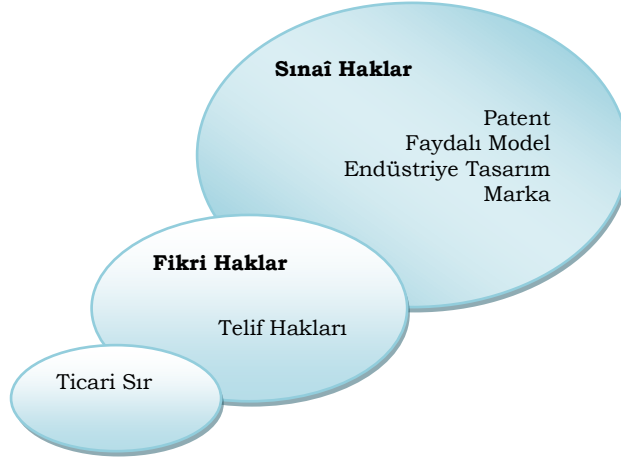
FMH tarihsel sürecine bakıldığında çok yakın bir gelecekte önemli gelişmeler yaşandığı gözlenmektedir. Bu kapsamda, Güney Kore, Çin, Tayvan ve Arjantin gibi ülkeler kendi ülkelerindeki yasal uygulamalar çerçevesinde FMH politikalarını geliştirmiştir. Aynı zamanda Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA), AB ile bazı Doğu Avrupa ülkeleri ve Ortadoğu ülkeleri arasında imzalanan ortaklık anlaşmaları FMH'na dikkat çekmiştir (Maskus, 1999: 11). Uluslararası düzeydeki ekonomik işbirliklerinin de üzerinde durduğu bir konu haline gelen FMH, ekonomik büyüme ilişkisi de dikkate değer bir konu haline gelmiştir.

Bu çalışma FMH korumasının ekonomik büyüme sürecinde Ar-Ge faaliyetlerini destekleyen önemli bir unsur olmasına dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda FMH korumasının ülkeler açısından neden önemli olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda bu konu G-7 ülkeleri ile Hindistan ele alınıp karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

2.Fikri Mülkiyet Hakları Tanımı ve Kapsamı

Fikri mülkiyet, çok geniş bir tanımlama yapmak gerekirse öncelikle endüstriyel, bilimsel, edebi ve entelektüel faaliyetlerden ortaya çıkan yasal hakları kapsayan bir terimdir.

Şekil 1: Fikri Mülkiyet Hakları İçeriği

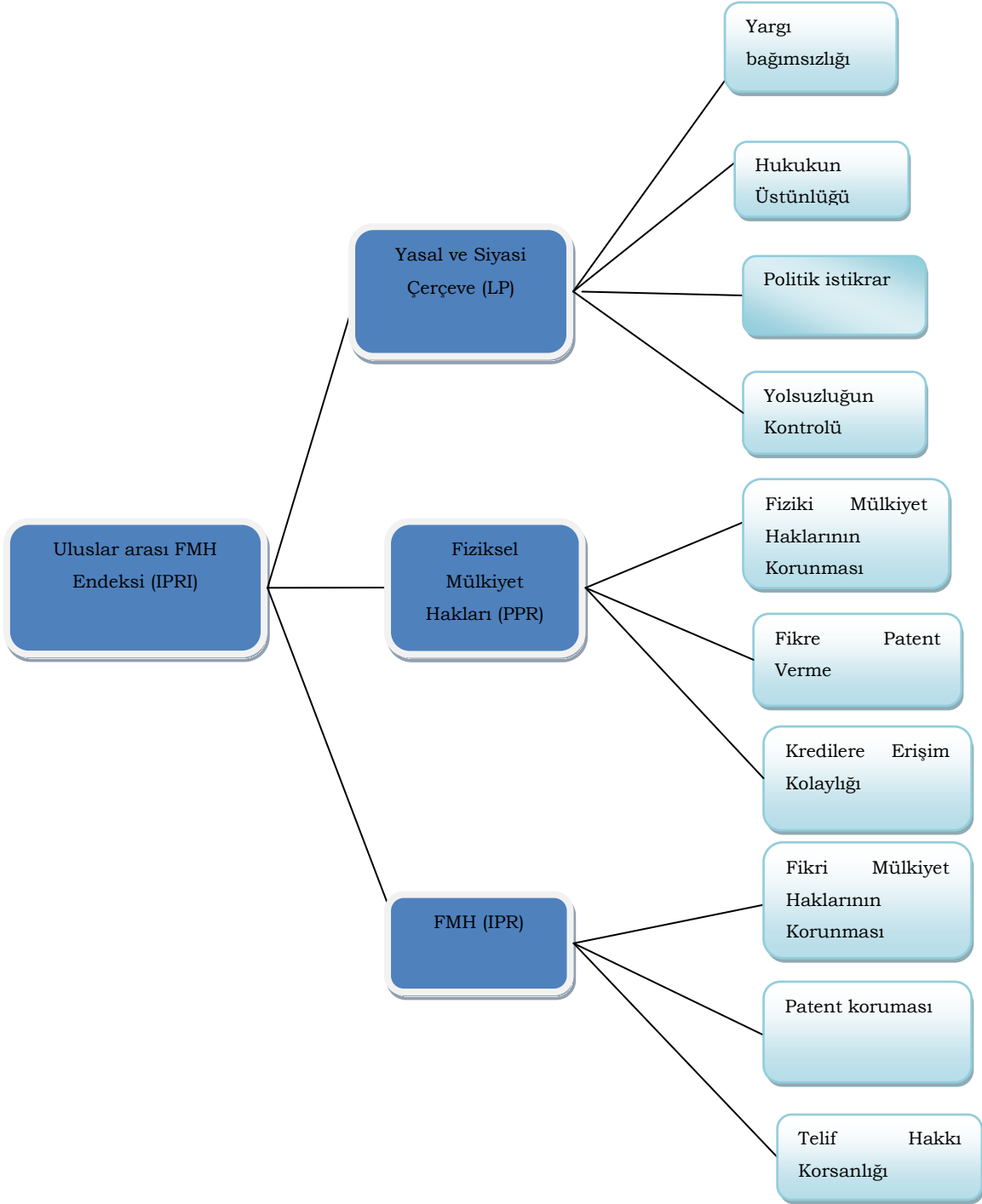

Kaynak: TTO, 2015

Ülkelerin fikri mülkiyetleri korumak için öncelikli sebepleri bulunmaktadır ve bunu belirli yasalar ile sağlarlar. Bu yasalardan ilki, yaratıcı fikirlerin sahibine yaratmış oldukları hem manevi hem de ekonomik haklara sahip olması ve aynı zamanda bu haklara erişimde o ülkenin halkına yasal hak tanınmasıdır. İkincisi ise yeniliğin doğal bir sonucu olarak uygulanan hükümet politikası sonucu bağlamında, bu yeniliğin yayılmasını, gelişmesini ve uygulanmasını teşvik etmek ve uluslararası rekabette ülkeyi adil bir ticarete taraf yapmak ve dolayısı ile kalkınmayı desteklemektir (<http://teftis.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/1258,yahyapdf.pdf?0>).

Yasal düzeyde fikri mülkiyet hukuku söz konusu koruma politikalarının uygulanmasını ve kontrolünü gerçekleştirmek amacıyla belirli bir zaman sınırı hakkı sağlayarak diğer fikri mülkiyet hakkı yaratıcılarını korumayı hedeflemektedir. Bu haklar yaratımın oluşabileceği fiziksel bir nesneyi kapsamaz onun yerine entelektüel yatırım çalışmalarını kapsamaktadır. Bu bağlamda fikri mülkiyet geleneksel anlamda “endüstriyel mülkiyet” ve “telif hakkı” olmak üzere iki ana gruptan oluşmaktadır (WIPO, 2008: 3). Bu kapsamda Uluslararası Fikri Mülkiyet Hakları Birliği (PRA) fikri mülkiyetin yasal koruyucu kurumu görevini üstlenmiştir. Bu görevde mülkiyetin korunmasının ölçümünü kolaylaştırmak için bir yıllık Uluslararası Mülkiyet Hakları Endeksi(IPRI) geliştirmiştir ve bunu 2007’den günümüze Hernando de Soto Fellowship üstlenmiştir. Bu Endeks, dünyadaki bütün ülkelerde mülkiyet haklarının barometresi olarak hizmet vermesi amaçlanarak geliştirilmiştir. Fikri mülkiyet hakları endeksi de bu endeks kapsamında yıllık olarak hesaplanmakta ülkeler açısından bir gösterge görevi görmektedir. Bu doğrultuda aşağıdaki şekil fikri mülkiyet haklarını da kapsayan uluslararası mülkiyet haklarının yapısını göstermektedir.

Şekil 2: IPRI'nın Yapısı

Kaynak: WIPO(2018)

FMH koruması uluslararası düzeyde mülkiyet hakları korumasının önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Özellikle de son dönemde FMH önemi üzerinde durulmuş ve ekonomik etkileri dikkat çeker hale gelmiştir.

Tarihsel süreçte fikri mülkiyetin korunmasına yönelik birbirinden farklı yasal araçlar ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu araçlar, içeriklerinin kapsadığı konular, korunma politikalarındaki dereceler ve uygulama alanları açısından birbirinden farklıdır. Burada temel amaç, toplumun ortaya çıkan yaratıcı fikirler bakımından fikir sahiplerinin ve tüketicilerin çıkarları arasındaki dengeyi sağlamaktır (Braga, Fink ve Sevulveda, 2000: 3). Yani böyle bir ürün ortaya çıktıktan sonra birçok kişi tarafından ya çok az maliyetle ya da hiç ek maliyete katlanmadan kullanma fırsatı elde edilebilir. Dolayısı ile yenilikçiliği teşvik etmek için hükümetler, mucitlerin icat ettikleri ürünlerden kazanç sağlamalarını sağlamaktadır. Ancak bununla birlikte esasen mucitleri çok sıkı politikalar aracılığı ile korumak yeni fikirlerin yayılmasını ve dolayısı ile ekonomik büyüme olanağını sınırlandırabilir. Burada farklı yaklaşımlar dikkat çekmektedir. Yani zayıf ve güçlü fikri mülkiyet koruması tezlerine yoğunlaşarak, fikri mülkiyet korumasının en uygun seviyesi bağlamında daha uygun politika olduğu düşünülmektedir (Gould ve Gruben, 1996: 325).

2.1. Fikri Mülkiyet Hakları Zayıf Koruma Durumu

Temsilcilerin ödemek zorunda olduğu bilgiye serbest ulaşım zayıf fikri mülkiyet koruması için tek araç değil sadece bunlardan biridir. Bir diğer argüman ise daha güçlü bir korumanın olanak sağladığı tekeli davranışları kapsamaktadır. Bazı durumlarda bir tekel gücü, patentleri, endüstriye girişi engellemek için ancak 'uyku halinde' izin vererek, hem tekel gücünü korumasını sağlayacak patentleri arttırabileceği ve biriktirebileceği gösterilmiştir (Gilbert ve Newbery, 1982: 514-515).

Firmaların tekel gücünü koruyup devamlılığını sağlamak için yenilikler geliştirdiği anlayışı, özellikle de gelişmekte olan ülkelerin uyguladıkları politikaları açısından önemli sonuçlar içermektedir. Ancak, Chin ve Grossman (1990: 4), küresel anlamda etkili fikri mülkiyet korumasının her ülkenin refahını her zaman her koşulda en üst seviyeye ulaştırması gerektirmediği şartları göstermektedir. Bu bağlamda bu koruma politikalarının uygulanması rekabetin azalmasına sebep olmakta ve tekeli davranışlarla değiştirebilmektedir. İnovasyon tüketen ülkelerde tekelleşmenin oluşturduğu maliyeti, fikri tasarrufu daha fazla sağlayan yenilikleri teşvik etmek için daha güçlü bir fikri mülkiyet korumasının katkısını dengeleyebilir.

Yine aynı şekilde, inovasyon tüketen ülke, talep ettiği inovasyon türü inovasyonu üreten ülkedeki talep edilen türden farklılık gösterdiği müddetçe yalnızca fikri mülkiyet haklarını koruma politikalarını geliştirmek için hareket edecektir (Diwan ve Rodrick, 1989: 2).

2.2. Fikri Mülkiyet Hakları Güçlü Koruma Durumu

Yapılan çalışma sonuçlarına göre en azından ABD'de korumanın inovasyon çalışmalarını teşvik ettiğini ve bunun sosyal getiri oranlarının yenilikçiye dönüş oranından büyük ölçüde çok daha fazla olduğunu göstermektedir (Mansfield, 1986: 1). Bu bağlamda bir örnek ile Brezilya'da yapılan bir ankette, 377 firmanın yüzde 80'i, daha güçlü bir yasal koruma politikası uygulanıyorsa, yerel araştırmalara daha fazla yatırım için bütçe ayrılacağını ve bu alanda çalışanlarına yönelik eğitimlerini arttıracağını dile getirmiştir.

3. Uluslararası Fikri Mülkiyet Rejimi Gelişim ve Değişimi

Fikri mülkiyet hakkı koruma politikaları uluslararası düzeyde Dünya Fikri Mülkiyet Hakkı Teşkilatı (WIPO) kapsamında ele alınan önemli bir konudur. Bu bağlamda WIPO'ya genel bir giriş yapılacak olunursa; WIPO, Birleşmiş Milletlerdeki sistemli kuruluşları arasında uzmanlaşmış ajanlardan birini oluşturmaktadır. Bu kapsamda ele alınan konular, "Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı Kurma Sözleşmesi" başlığı altında 1967'de Stockholm'de imzalanmış ve bunu takiben 1970 yılında yürürlüğe girmiştir.

Başlangıç olarak bu anlaşma kabul edilse de WIPO'nun tarihi kökenleri ilk olarak 1883 Paris Sözleşmesi ve 1886 Bern Sözleşmesinin kabul edilmesi kadar uzanmaktadır.

WIPO kapsamında 14 Temmuz 1967 yılında imzalanan sözleşmenin ikinci maddesine (2 (viii) göre; fikri mülkiyet hakları aşağıdaki ilgili hakları kapsamaktadır (WIPO, 2008: 3);

- ✓ Edebi, sanatsal ve bilimsel çalışmalar,
- ✓ Sahne sanatçılarının, fonogramların ve yayınların performansları,
- ✓ İnsan çabalarının tüm alanlarında icatlar,
- ✓ Bilimsel keşifler,
- ✓ Endüstriyel tasarımlar,
- ✓ Ticari markalar, hizmet markaları ve ticari isimler ve tanımlar,
- ✓ Haksız rekabete karşı koruma,

ve aynı zamanda endüstriyel, bilimsel, edebi veya sanatsal alanlardaki entelektüel faaliyetlerden kaynaklanan tüm diğer haklar. ”

1995 yılına gelinceye kadar, uluslararası Fikri Mülkiyet Rejimi, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) çerçevesinde birçok gönüllü olarak uygulanan sözleşmelerden meydana gelmekteydi. Bununla beraber Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) kurulması ile beraber ve FMH'nın Ticaretle İlgili Yönleriyle alakalı anlaşmadan sonra bu uygulamada kayda değer bir değişiklik meydana gelmiştir. Bu anlaşmalar kapsamında ilk defa, çeşitli sözleşmeler tek bir anlaşma haline getirilmiş ve bu anlaşma da asgari bir hakların standartlarını değil aynı zamanda bu koruma politikalarının uygulanmasını da belirlemiştir (Liebig, 2001: 43).

IP koruma anlaşması konusu yeni ve daha kapsamlı hali başta ABD olmak üzere gelişmiş ülkeler tarafından ele alınmıştır. Kuzey'in IP koruma politikaları hakkındaki bu ani ilgisi, değişen ve gelişen küresel ekonomik sistemin daha geniş bağlamda dikkat çekmesidir. Bu bağlamda gelişmiş ülkelerin neden kullanılmakta olan fikri mülkiyet rejimini yetersiz gördüklerini açıklamaya yönelik farklı gerekçeler öne sürülmüştür. Bu doğrultuda diğer faktörlerin yanı sıra uluslararası rekabet çerçevesinde teknolojinin sürekli artmakta olan önemi, yüksek oranda dışsallıklarla alakalı yeni gelişen teknolojilerin (örn; yazılım teknolojileri vb.) ortaya çıkması ve ticaret engellerinin kademeli olarak azaltılması ile beraber ve gelişmiş ülkelerde meydana gelen teknolojik algıların kaybedilmesi nedeniyle artan pazarları taklit ederek yakalayan ülkelerin oluşmasıdır (Correa, 2000: 126).

Çoğu gelişmiş ülke açısından TRIPS'e uyumluluk yalnızca kendi yerel IPR politikalarını çok küçük bir değişiklik ile uyarlanmasını gerektirirken, gelişmekte olan ülkeler için TRIPS genellikle IP politikalarında ciddi düzeyde bir artış olması anlamını ifade etmektedir (Liebig, 2001: 43-44).

4. Fikri Mülkiyet Hakları Temel Amaçları ve Ülkelerin FMH Rejiminin Belirleyicileri

Bir ekonomik sistem içerisinde fikri mülkiyet koruma politikasının temelini iki amaç oluşturmaktadır. Bu amaçlardan ilkinin yeni geliştirilmiş olan teknolojilerin, malların aynı zamanda hizmetlerin kullanımına olanak sağlayan imtiyazlar ile ticareti geliştirmek, yeni bilgiler yaratmak ve dolayısı ile inovasyon teşviklerini artırıp ekonomik gelişmeyi desteklemek oluşturmaktadır. Bu bağlamda rekabette üstünlük elde etmek isteyen ülkeler ve firmalar üretim sürecinde önemli bir yeri olan Ar-Ge ve

inavasyon yatırımlarının artırılması, bu faaliyetler sonucunda ortaya çıkan teknoloji, bilgi ve yeniliğin üretim süreçlerinde kullanılması ile birlikte meydana gelen üretim artışı ve verimlilik seviyesinin yükselmesine bağlıdır (Demirli, 201: 96). Bu bağlamda sıkı fikri mülkiyet korumasının yokluğu ekonomik anlamda önemli bilgilerin rakip, rekabete taraf olan firmalar tarafından herhangi bir maliyete katlanmadan ve tazminat ödemediği kullanılması yol açmaktadır. Dolayısı ile ortaya çıkan bu durum, araştırma-geliştirme faaliyeti yapan firmalara ek maliyet yüklenmeye ve ticaret geliştirmek için daha istekli olmalarına yönlendirmektedir. Yani güçlü bir fikri mülkiyet koruması bu yönü ile negatif bir dışsallık oluşturacağı gözlenebilir (Maskus, 2000: 2-3).

Ekonomik bağlamda ikinci amaca göre ise, ilk amaç ile doğru yönde bir ilişkili olarak fikir ve yenilik sahiplerinin piyasaya kendi buluşlarını yerleştirmek için cesaretlendirip ortaya çıkan buluşun ve fikirlerin yaygın hale gelmesini desteklemektir. Ekonomik süreç içerisinde marjinal üretim maliyetine maruz kalarak, bilgi ilk üretim aşamasından sonra piyasada yaygın halde kullanılması verimlilik arz eder. Bu doğrultuda ürün üretiminden sonra o ürünü kopyalayıp çoğaltmanın maliyeti çok düşük seviyelerde olabilmektedir (Maskus, 2000: 2-3). Yani rakip firmalar ve ülkeler yeni ürünün ek maliyetine maruz kalmamaktadır.

Başka bir ifade ile anlatmak gerekirse; bilgi bir kez üretildiğinde, bu bilgiyi fark eden diğer firmalar bu durumdan faydalanarak avantaj elde ederler. Rekabetçi bir piyasada ekonomik aktörün ortaya çıkan yeni bir bilgiden veya düşünceden faydalanması, bir diğer aktörün aynı fikirden faydalanmasına engel olmaz ve aynı zamanda bilginin kamusal bir mal olması münasebeti ile rekabeti doğurmaması sonucu itibari ile bir anlamda dışlanabilir özelliğini de beraberinde getirmektedir. Dışlanabilirlik özelliği aynı zamanda yeni bilgi sahiplerine üretimden dolayı bir fayda sağlarken, kısmen bir dışlanabilirlik bu bilginin üreticisinin diğer kullanıcılara yüklemiş olduğu ücrettir (Parlakıldız ve Güvel, 2015: 32).

Burada dikkat çekilmesi gereken bir diğer konu, bilgi ürünlerini geleneksel ürünlerden farklı kılan temel bir özellik yapılan yatırımların yüksek bir maliyet gerektirmesine rağmen marjinal maliyetlerinin daha düşük bir oranlarda seyretmesidir. Yani geleneksel bir ürün üretim arttıkça maliyetlerinde aynı şekilde ama ters yönde hareket etmekte bir seviyeye kadar ama daha sonra tekrar yükselişe geçmektedir. Ancak bilginin üretilmesinde böyle bir durum oluşmamaktadır. Üretimin artması ile beraber son birimin maliyeti düşmektedir. Bu durum, yani azalan maliyetler bilişim teknolojilerinin yeni ürünlerinin ve sektörlerin önemli bir özelliğini oluşturmaktadır. Bilginin ilk üretiminden sonraki sürecinde maliyetler oldukça düşüş göstermektedir. Bu tarz ürünlerin verimlilik arttıkça marjinal ve ortalama maliyetlerde bir azalma ve artan getiri eğilimi sergilemektedir. Böyle ürünlerin geliştirilmesi oldukça maliyetli ancak sonrasında onu kopyalama veya taklitlerinin piyasaya sürülmesinin maliyeti bir hayli düşük olduğundan bu ürünlerin marjinal maliyeti oldukça düşüktür ve hatta sifira çok yakın seyretmektedir (Sarı, 2006: 85).

Burada ortaya çıkan temel soru, marjinal maliyetleri böyle düşük seyreden bilgi ürünlerinin nasıl oluyor da bu kadar pahalı olduğudur. Bu sorunun temel nedeni teorik anlamda tam rekabet şartlarında marjinal maliyetin fiyatlara eşit olduğu klasik durumun bilgi ürünlerinde aynı şekilde geçerli olmamasıdır. Yeni bir bilginin piyasa şartlarına göre fiyatların marjinal maliyete eşit olması durumu negatif kar durumunu ifade etmektedir. Bu bağlamda bilgi ürününün marjinal maliyetinin sifira eşit olması durumunda, ürün ilk üretildikten sonra ek üretimde ürünün ortalama maliyeti düşüş göstermektedir. Bu bağlamda böyle nedenlerden dolayı yaratıcı fikirlerin sonuçları onları üretenlere yeterli düzeyde bir katkı sağlamadığından bu tarz bir faaliyette bulunmayı teşvik etmek zorlaşacaktır (Parlakıldız ve Güvel, 2015; 32).

Ülkelerin FMH rejimine değinecek olursak, FMH ülkelere göre önemli düzeylerde farklılıklar göstermektedir. Bu bağlamda birçok açıdan ABD dünyanın en güçlü fikri mülkiyet uygulayıcısı olarak kabul edilmektedir. FMH rejimi, fikri mülkiyet haklarının her türünü korur ve fikri mülkiyet hakları sözleşmeleri aracılığıyla ulusal ve uluslararası fikri mülkiyet haklarına küresel anlamda aynı şekilde uygulanmasını sağlar. Diğer gelişmiş ülkelerin fikri mülkiyet hakları rejimi ABD’de uygulanan politikalara yakındır. Standart, yasal kapsama ve fikri mülkiyet haklarının yönetilmesinde farklılıklar olsa da en gelişmiş ülkelerde koruma kuralları birbirine benzemektedir.

Burada FMH geleneksel olarak, belirli bir ülkedeki fikri mülkiyet hakları korumasının ekonomik gelişme düzeyini ve tarihsel ve kültürel koşulları da ele alınarak genel ve etkin bir şekilde tanımlanabilir. En az gelişmiş ülkeler, en gelişmiş ülkelerin standart uygulamalarına dayanan bir rejimin benimsenmesini kabul etmişlerse, en zayıf koruma standartlarının uygulanmasına yol açmıştır. Zayıf koruma standardı uygulamaları, az gelişmiş ülkelerin çok fazla fikri mülk oluşturma kapsamında sınırlı bir yeteneği ve kapasitesi olduğunu ve bu doğrultuda dolayısıyla fikri mülkiyet hakları savunucuları tarafından yabancı patentlere “tekel” verileceğinden kazançları çok düşük seviyelerde seyrettiğinden kaynaklanmaktadır. Ülkelerin büyüme oranları arttıkça, daha sıkı koruma standartlarını kabul etmişlerdir, çünkü hem fikri mülkiyet yaratacak alanlara daha fazla kaynak tahsis etme imkânları artmış hem de gelişmiş ülkeler için daha çekici pazarlar halini almışlar ve dolayısı ile benimsedikleri politikalar doğrultusunda dış pazarlardan koruma için artan baskılarla yüz yüze gelmişlerdir.

Bununla beraber, 1980’lerin başından itibaren, gelişmekte olan ülkelerin fikri mülkiyet hakları politikalarının belirleyicilerinde kayda değer değişiklikler yaşanmış ve fikri mülkiyet hakları yaygınlaşmıştır. Fikri Mülkiyet Hakları ve Fikri Mülkiyet Hakları Yasası arasında bir “uygunluk birleşmesi”, bu doğrultuda da yurtdışında “telif hakkının çalınması” olarak ortaya çıkmaya başladı.

5. Fikri Mülkiyet Hakları ve Ekonomik Büyüme

Küreselleşmenin sınırları aştığı günümüz dünyasında rekabet gücü ülkelerin ekonomik büyümeleri ve Pazar payına sahip olmalarındaki en önemli etkenlerden biridir. Dolayısı ile bu doğrultuda ülkeler ekonomik büyümeyi teşvik edici her türlü faktör üzerinde dikkatle durmaktadır. Uygulanacak etkin politikalar ile ekonomik büyüme artırılacaktır. IPR politikaları da son dönemde bu bağlamda geliştirilen ve uygulanan alanlardan biri olmaktadır.

Uygun ve etkin bir fikri mülkiyet hakkı(IPR) politikası geliştirip uygulamak herhangi bir açıdan karmaşık olabilir. IPR’nin kapsadığı alanlar (patentler, ticari markalar, telif hakları, korunma şekilleri ve ticarete konu olan sırların açıklanmasını içeren konular) işlevsel olduğu alanlara göre değişiklik içermektedir ve bu mekanizmaların önemi sektörlere göre farklılıklara konu olmaktadır. Bu mekanizmalar fikri mülkiyet hakları kapsamında bir takım ortak özellikleri olsa da aynı zamanda ayırt edici nitelikleri barındırmaktadır. Esasında fikri mülkiyet haklarının gücü; talep özelliklerine, piyasa yapısına ve aynı zamanda iş alanlarına ve rekabet ile ilgili düzenlemelere de bağlı olarak değişmektedir(Maskus, 2000).

Büyüme teorileri ile fikri mülkiyet hakları arasındaki etkileşimden yola çıkarak ekonomik büyüme üzerindeki etkisi daha rahat gözlenecektir. Burada içsel büyüme modellerine değinmek yerinde olacaktır. İçsel büyüme modellerinde inovasyon kilit bir araç olarak görülmektedir. Yani inovasyonu sağlayacak Ar-Ge yatırımları ve bu yöndeki çalışmalar uzun vadede ekonomik büyüme üzerinde çok önemli bir paya sahiptir. Fikri mülkiyet haklarının doğası gereği inovasyonu teşvik ettiği ve dolayısı ile

ekonomik gelişmeyi artırdığı varsayımı teorik ve ampirik çalışmalarla da desteklenmiştir. Bu bağlamda teorik çalışmalar fikri mülkiyet hakkının ekonomik büyümeyi artırmasının teorik temellerini içsel büyüme modellerine dayandırmaktadır. Fikri mülkiyet hakları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin varlığının kabulü son dönemde dikkatleri üzerine çekmektedir. Bu durum özellikle de 1990'lardan sonra FMH ve ekonomik büyüme ilişkisine yönelik yeni büyüme teorileri ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), TRIP anlaşması ile yeniden gündeme gelerek daha aktif hale gelmiştir.

Fikri mülkiyet hakları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkide, FMH'nın üç yoldan büyümeyi teşvik ettiği kabul edilmektedir. Bu etkilerden ilki, inovasyonu faaliyetlerini genişleterek, ekonomik büyümenin önemli etkenlerinden olan toplam faktör verimliliğindeki (TVF) artışın desteklenmesidir. Neoklasik büyüme modellerinin teknolojik gelişmeyi dışsal bir etken olarak ele alıp sermaye stoku üzerinde durmasının aksine içsel büyüme teorileri teknolojiyi odaklanmış ve içsel bir süreç olarak değerlendirmişlerdir. Dolayısı ile FMH bir ürünü olan aralarında iki yönlü bir ilişki olan inovasyonun verimliliği ve bu doğrultuda büyümenin lokomotif olarak ele alınmıştır (Coe ve Helpman, 1995: 9). Tüm bunlarla ilişkili olarak ekonomik büyümeyi sürdürülebilir ve istikrarlı bir hale gelmesi için sermaye stoku ve emek miktarının artırılması ile birlikte bu faktörlerin verimlilikleri de aynı yönde artış göstermelidir. Artan bu verimlilik beşeri sermaye aracılığı ile üretim süreçlerine yansımaktadır ve artan bilgi stoku inovasyonu artırarak ekonomik büyümeyi desteklemektedir (Çakmak ve Gümüş, 2005: 60).

Fikri mülkiyet haklarını ikinci kanalında doğrudan yabancı yatırımlar ve teknoloji transferi aracılığı ile büyümeyi etkilemesidir. Bu kanalın etkisi FMH politikası ile ülkeler uluslararası rekabette üstünlük sağlayarak büyümeyi artırmaktadır (Mansfield, 1994: 1). Literatürde bu konuyu ele alan çalışmalar da FMH rejimlerinin zayıf veya güçlü olmasının doğrudan yabancı yatırımlar üzerinde etkin bir rolü olduğu görüşünü savunmaktadır. Bu bağlamda bu konuya örnek teşkil edecek bir çalışma olan Mansfield (1994) FMH politikasının zayıf olmasının doğrudan yabancı sermayenin yönünü etkilemekte ve özellikle de Ar-Ge faaliyetlerindeki kolektif çalışmalar üzerinde olumsuz etkilemekte olduğu sonucuna ulaşmıştır. Burada doğrudan yabancı yatırımlar üzerindeki tek etkenin FMH olmadığına dikkat çekilmektedir. Ancak FMH ülkenin kurumsal yapısı ile yakından ilişkili olduğundan yatırım yapacak olan ülkeler kararlarını alırken güçlü korumaların olduğu ülkeleri tercih ederek yatırımlarını riske atmak istemeyeceklerdir.

FMH, doğrudan yabancı yatırımlar ve ekonomik büyüme ilişkisine dikkate çeken diğer bir önemli çalışmanın konuya bakış açısı şöyledir; Maskus (2000), çalışmasında ekonomik kalkınmanın etkili bir fikri mülkiyet hakları sistemi (IPRS) tarafından nasıl teşvik edilebileceği veya engellenebileceğine dair analitik bir genel bakış ile konuyu ele almıştır. IPRS, yeni iş geliştirme, verimsiz sanayinin rasyonelleşmesi ve teknoloji edinimi ve yaratılmasının teşvik edilmesinde olumlu bir rol oynayabilir. IPRS sahiplerinin tekeldi davranışlarını taklit etme ve izin verme maliyetlerini artırarak gelişme olasılıklarına zarar verebilirler. Potansiyel kazanç ve kayıplar, piyasaların rekabetçi yapısına ve rekabet politikası ve teknoloji geliştirme politikasının unsurları dâhil olmak üzere ilgili iş yönetmeliğinin etkinliğine bağlıdır. Çalışma bu konularda mevcut ampirik kanıtları gözden geçirmektedir. Sonuçlar, gelişmekte olan ülkelerde ürün inovasyonunun IPRS'ye duyarlı olduğu görüşünü desteklerken, aynı zamanda patent hakları güçlendirildiği zaman doğrudan yabancı yatırımlar ve teknoloji transferi gerçekleşmektedir. Genel olarak, büyüme üzerinde olumlu bir etki vardır, ancak bu etki ekonominin rekabetçi niteliğine bağlıdır. Kwan ve Lai (2003: 853-873), analizlerinin temel odak noktası fikri mülkiyet haklarının ekonomik büyüme ve refah üzerindeki etkisini analiz etmiştir. Bu ilişkiyi analiz etmek için genişleyen ve çeşitlilik gösteren bir Ar-Ge tabanlı endojen büyüme modelini kullanmışlardır. IPR

korumasındaki bir değişikliğin geçiş dinamiklerini ve mevcut tüketimdeki kayıpları ve daha sıkı bir IPR koruması nedeniyle tüketim artışındaki artışı hesaplamaktadırlar. İlk olarak modelde optimal düzeyde IPR koruması bulunduğunu belirlemişler ve daha sonra modellerini ABD verileriyle incelemişler ve IPR'nin az korumasının aşırı korumadan çok daha ihtimal dahilinde olduğunu gözlemlemişlerdir. Dahası, aşırı koruma durumunda, refah kayıpları daha azdır ancak daha düşük koruma durumunda ise refah kayıpları önemli düzeylere ulaşabilmektedir. Bu konuyla ilgili bir diğer çalışma da Chu, Leung ve Tnag (2012: 1-21), çalışmalarında fikri mülkiyet haklarının ekonomik büyümedeki değişikliğin üzerindeki etkilerini gözlemlemişlerdir. Analizlerinde patent korumasının güçlendirilmesinin ve ABD'deki AR-Ge yatırımlarının artmasının 1980'lerin başlarında ortaya çıkan büyüme dalgalanmasındaki bir azalma ile uyumlu olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda inovasyon sürecinde toplam belirsizliğe sahip bir Ar-Ge tabanlı bir büyüme modeli kurmuşlardır. Kurmuş oldukları artan patent korumasının ve Ar-Ge'nin büyüme üzerinde önemli bir azalmaya yol açmayacağını belirlemek için uygularlar. ABD'deki büyüme dalgalanmasında gözlenen azalmanın %10'undan azını açıklayan küçük ama aynı derecede önemsiz değil etkin olan bir sonuca ulaşmışlardır. Örnek çalışmalar FMH ve ekonomik büyüme ilişkisine ışık tutmaktadır.

FMH politikalarının büyüme üzerindeki üçüncü kanal ikinci kanalda da değinildiği üzere Ar-Ge faaliyetlerini teşviki aracılığı gerçekleştirilmiştir. Ar-Ge faaliyetlerinin doğal bir ürünü olan inovasyon verimliliği ve büyümeyi tetikleyen önemli bir etken kabul edilir. Bu bağlamda ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile bağlantılı olarak Ar-Ge faaliyetlerinin türü ve bu çalışmaların sektörel yapısı da farklılık göstermektedir. Genel anlamda, özel sektörün Ar-Ge çalışmaları ve bunun sonucunda FMH korunması yeni bilginin yaratılmasını olanak sağlayacak daha güvenilir bir mekanizma oluşabilmektedir (Braga, Fink ve Sepulveda, 2000: 3). Dolayısı ile bu doğrultuda Ar-Ge çalışmaları büyüme üzerinde, üretim süreçlerini etkileyerek inovasyonu doğurur ve bu teknolojiler yardımı ile etki etmektedir. Bu yönü ile ekonomik gelişmeye katkısı ile inovasyon ülkelere küresel rekabet de üstünlük de sağlamaktadır (Parlakaydız ve Güvel, 2015: 34).

Ülkelerin ekonomik büyümeleri kendi içsel faaliyetleriyle olduğu kadar doğrudan yabancı yatırımları ile de yakından ilişkilidir. Çünkü Ar-Ge yatırımlarının toplam faktör verimliliği üzerinde de olumlu etkileri bulunmaktadır. Bu durum Ar-Ge yatırımlarının üretim sürecinde bir girdi niteliği taşımasından kaynaklanmaktadır. Ar-Ge harcamaları bilgi stokuna yatırımdır bu da doğru orantılı olarak toplam faktör verimliliğini artırmaktadır (Coe ve Helpman, 1995: 13-14). Bu bağlamda inovasyonun ürünü olan FMH uygulamalarının derecesi Ar-Ge faaliyetlerinin önemli bir belirleyicisini oluşturmaktadır. Bu bağlamda Tablo 1 G-7 ülkelerin ve Hindistan'ın GSYİH'den Ar-Ge ye ayrılan payları göstermektedir.

Tablo 1: G-7 ve Hindistan'ın GSYİH İçindeki Ar-Ge Harcamalarının(%)

	2000	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	2015
Almanya	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,5	2,7	2,7	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8
Fransa	2	2,1	2,1	2	2	2	2	2	2	2,2	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2
İtalya	1	1	1	1	1	1	1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3
İngiltere	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7
Amerika	2,6	2,6	2,5	2,5	2,4	2,5	2,5	2,6	2,7	2,8	2,7	2,7	2,6	2,7	2,7	2,7
Kanada	1,8	2	1,9	1,9	2	1,9	1,9	1,9	1,8	1,9	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6	..
Japonya	2,9	2,9	3	3	3	3,1	3,2	3,3	3,3	3,2	3,1	3,2	3,2	3,3	3,3	3,2
Hindistan	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,6

Kaynak: WDI (World Development Indicator), 2018

Tablodan hareketle, G-7 ülkelerinin Ar-Ge ayırdıkları payın yüksek olduğu görülmektedir. Buradan bu gelişmiş ülkelerin Ar-Ge faaliyetlerine verdikleri öneme dikkat çekilebilir. Çünkü Ar-Ge faaliyetleri büyümenin en etkin araçlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu tablo ile bağlantılı olarak Tablo 2 ye dikkat çekecek olursak; Tablo 2, FMH Endekslerini göstermektedir. Burada Endeks, sadece FMH konusunu oluşturan patent ve telif haklarını içermez aynı zamanda finansal varlıkların korunması ve Hukuki ve Siyasal Ortam gibi değişkenleri de kapsayan geniş bir kavramı oluşturmaktadır. FMH indeksinin 2018 raporuna göre 129 ülkenin verilerinden oluşturulan bilgilerden hareketle Hindistan 48. Sırada yer almaktadır. Bu durum Hindistan'ın hızlı gelişim sürecinin bir göstergesi olmakla beraber küresel rekabet sürecine göre hala geriden takip etmektedir ticaret yaptığı birçok ülkeyi (PRA, 2018).

Tablo 2: Fikri Mülkiyet Hakkı Endeksi

	1995	-00	-05	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17	2018
Almanya	4,1	4,5	4,5	8,1	8,3	8,3	8,2	8,1	7,0	7,0	7,8	7,6	8,2	8	8,3
Fransa	4,5	4,6	4,6	6,7	7,1	7,2	7,9	7	7,9	7,3	7,3	7,2	8,2	7,3	7,8
İtalya	4,3	4,6	4,6	5,7	5,9	6,1	7,1	6,9	6,1	6,1	6,0	5,5	5,6	6	6,6
İngiltere	4,5	4,5	4,5	8,1	8,2	7,8	7,9	8,1	7,7	7,8	7,8	7,6	8,3	8,1	8,5
Amerika	4,8	4,8	4,8	7,4	7,5	7,8	8,5	8,4	7,5	7,6	7,7	7,6	8,6	8,1	8,7
Kanada	4,3	4,6	4,6	7,4	7,7	7,9	7,9	8,1	8,0	8,0	8,0	7,9	8,2	8,2	8,1
Japonya	4,4	4,6	4,6	7,5	7,7	7,6	8,3	8,2	7,7	7,7	7,8	7,9	8,6	8,3	8,5
Hindistan	1,2	2,2	3,7	4,4	5,1	5,1	5,5	5,6	5,5	5,5	5,5	5,3	5,7	5,6	5,8

Kaynak: PRA, 2007;2009;2010;2013;2014;2015, <https://knoema.com/atlas/topics/World-Rankings/World-Rankings/International-property-rights-index>

Tablo 2 deki endeksin yıllar içerisindeki seyrine dikkat edildiğinde Hindistan'da büyük bir sıçrama olduğu, gelişimin hızlı yaşandığı görülmektedir. 1995 yılında çok düşük oranlarda seyreden endeks sürekli artan bir seyir göstermektedir. Endeks açısından G-7 ülkelerine yaklaşmış İtalya'yı çok yakından takip etmektedir. Yine tablodan görüldüğü üzere en istikrarlı değişim gösteren ülke Hindistan'dır. Tablo1 ve Tablo2 karşılaştırıldığında GSYİH'den Ar-Ge'ye ayrılan payın nispi olarak daha yüksek olan Amerika, İngiltere, Almanya, Kanada, Fransa'da FMH endekslerinin de daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Dolayısı ile Ar-Ge ve FMH arasında doğru yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu durum Ar-Ge faaliyetlerinin sonucunda oluşan teknoloji ve teknoloji ihracatını da göstermektedir. Dolayısı ile Ar-Ge yatırımları nispeten yüksek olan ülkelerin teknoloji ürün ihracat oranları da yüksek seyretmektedir. FMH endeksinin daha yüksek olduğu ülkeler bunun bir göstergesidir. FMH ileri teknoloji ihracatını dolayısı ile bir gelişmişlik göstergesi olarak ele alınırsa bu endeksi en yüksek oranla birinciliği Yeni Zelanda elinde tutmaktadır. 2017 yılı itibarıyla Yeni Zelanda'da uluslararası mülkiyet hakları endeksi 8,6'dır ve bunu takiben ilk beş ülke Finlandiya, İsveç, İsviçre ve Norveç'i de içermektedir (www.kneoma.com, 2018).

Tablo 3: Yüksek Teknoloji İhracatı (İmal Edilen İhracatın% 'si)

	2001	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16
Almanya	18,3	17,4	16,9	17,8	17,4	17,1	13,9	13,3	15,2	15,2	14,9	15,9	16	16	16,6	16,9
Fransa	23,4	21,4	19,7	19,7	20,2	21,4	18,4	19,9	22,6	24,9	23,7	25,3	25,8	26	26,8	26,6
İtalya	9,5	9,1	8	8	7,9	7,3	6,2	6,4	7,4	7,2	7,3	7	7,2	7,2	..	7,4
İngiltere	34	31,6	26,2	24,4	27,9	33,8	18,6	18,4	20	21	21,3	21,7	21,8	20,6	20,8	21,8
Amerika	32,6	31,7	30,6	32,8	32,7	30	27,2	25,9	21,4	19,9	18,1	17,7	17,8	18,2	18,9	19,9
Kanada	15,6	14,1	13,7	12	13	13,3	12,7	13,6	16,2	14	13,4	13,7	14	13,5	13,8	12,9
Japonya	26,5	24,7	24,4	24,1	22,9	22	18,4	17,3	18,7	17,9	17,4	17,4	16,7	16,6	16,7	16,2
Hindistan	6,9	6,2	5,9	5,9	5,8	6	6,4	6,7	9	7,1	6,8	6,6	8	8,5	7,5	7,1

Kaynak: WDI (World Development Indicator), 2018

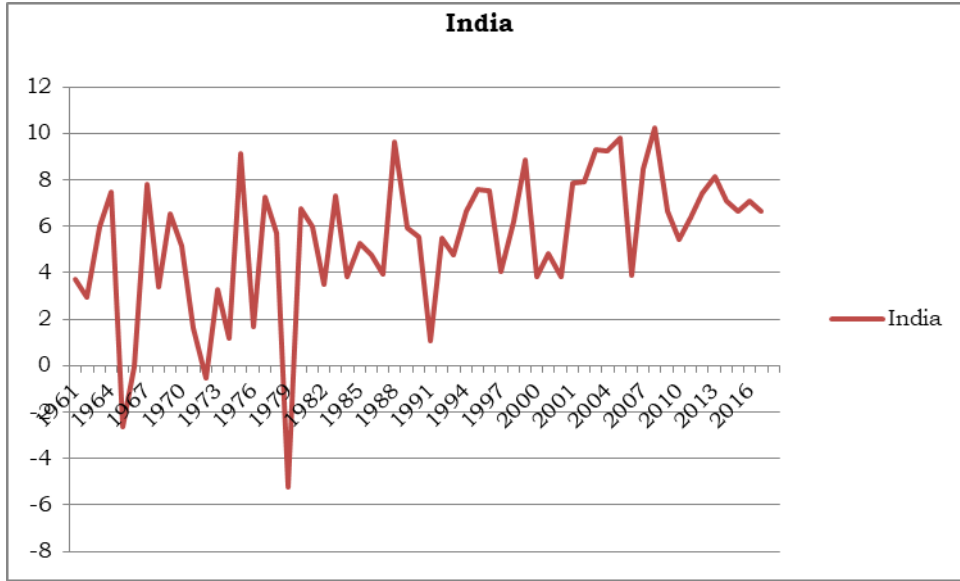
Yine bu doğrultuda Tablo3 de ileri teknoloji ihracatı oranları gösterilmiştir. Tablodan görüldüğü üzere FMH endeksinin daha yüksek olduğu G-7 ülkelerinin ileri teknoloji ihracatları da yüksektir. Yine tablodan hareketle Hindistan'ın ileri teknoloji ihracatının nispi oranının daha düşük olduğu görülmektedir. Ar-Ge yatırımlarına ayrılan fonların daha az olduğundan kaynaklanabilir. Ancak yine de Hindistan ekonomisinin geçirdiği süreç ve ekonomik anlamda bağımsızlığı G-7 ülkeleri ile kıyaslandığında bu oranların çok da vahim olmadığını göstermektedir ki Hindistan FMH endeksi 2018 raporuna göre olduğu dünya sıralamasında Türkiye'nin de on sıra önündedir. Bu durum Hindistan'ın oldukça iyi durumda olduğu söylenebilir. Tablo da aynı zamanda ileri teknoloji ihracatının yıllar içerisinde ülkelerde dalgalandığı da gözlenmektedir.

6. Hindistan Ekonomisi ve Fikri Mülkiyet Hakları

Hindistan 15 Ağustos 1947 yılında İngiltere'den siyasi ve ekonomik bağımsızlığını kazanmıştır. Hindistan ekonomisi iki farklı yapıdan oluşmaktadır. İlk kısım orta sınıfın eğitimlilerin çalıştığı modern ve küresel rekabet gücü olan hizmetler sektöründen oluşurken. İkinci kısım ise çoğunluğun eğitimsiz iş gücünün çalıştığı rekoltesi daha çok yıllık yağışlara göre değişen tarım sektörü oluşmaktadır (Basu ve Maertens, 2007: 144). İmalat sektörünü kalitesiz üretim malları oluşturmaktaarken son dönemler içerisinde bu durum değişim göstermiştir. Hizmetler sektöründeki bu olumlu gelişme sektörün GSYİH içindeki payını artırmıştır. 2015 yılı itibari ile GSYİH içindeki payını %59 olarak gerçekleştirmiştir. Buna karşın tarım sektörünün GSYİH'daki payı %16,6 iken sanayinin payı %24,5'dir (OECD Economic Surveys: India; 2017).

Hindistan siyasi bağımsızlığını kazandıktan sonra ekonomik reformlarla ekonomik süreçlerini geliştirme yoluna girmiştir. Bu bağlamda 1990'lı yıllardan itibaren ekonomik büyüme süreci geçici olmaktan uzaklaşarak daha önceki yıllarda gösterdiği performansın üzerine çıkmış ve yüksek bir büyüme oranını seyrini yakalamıştır. Reel anlamda büyüme 2003'ten yılından beri her yıl %8'in üzerindeki seviyelerde seyretmiş ve 2006 yılında %9,7 oranı ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır (ASO, 2017).

Grafik 1: Hindistan Ekonomik Büyüme Oranı Seyri

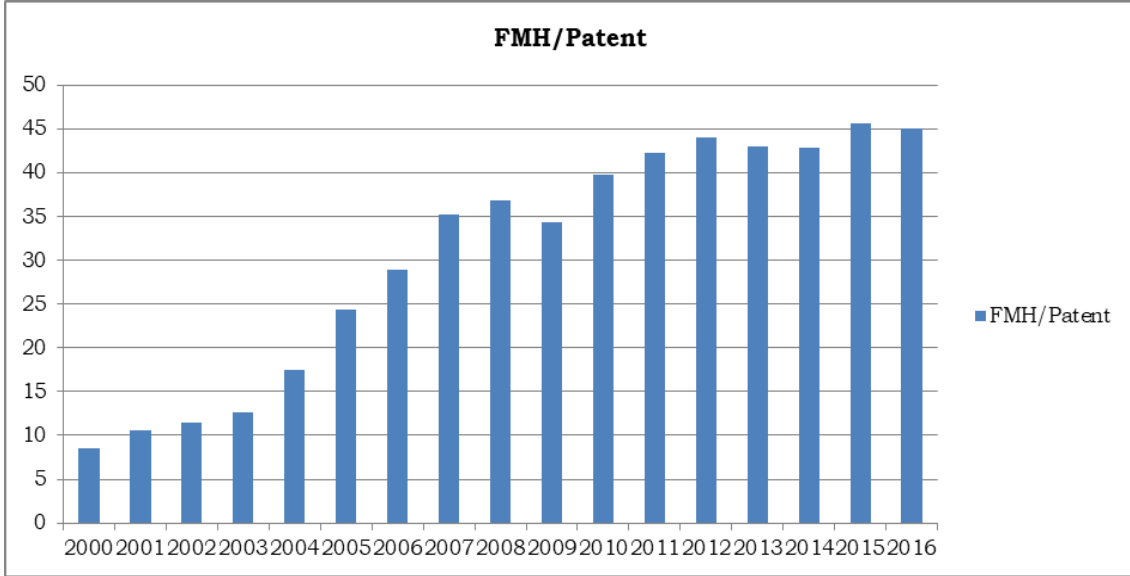
Kaynak: WDI (World Development Indicator, 2018)

Hindistan ekonomisi çok fazla dalgalanma göstermiş olsa da özellikle 1990'lı yıllardan sonra belli bir ivme kazanmıştır. Yakalamış olduğu büyüme oranı çevresinde bir seyir göstermektedir. Son dönemde ise %7 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Hindistan'ın genel sektör bazında GSYİH payı içindeki oranlara dikkat edecek olursak 2014-2015 yıllarında tarımın payı %16,3, sanayinin payı %31,2 ve hizmetler sektörünün payı ise %52,5 olarak gerçekleşmiştir (MER, 2016). Tarımın payı azalırken hizmetler sektörünün payı artmıştır. Hindistan özellikle de kırsal alanları dikkate alındığında dünyanın en kötü gelişim endekslerine sahip iken aynı zamanda yüksek nitelikli işgücüne ve bununla beraber Tata, Reliance, Jindal gibi uluslararası ölçekli büyük endüstriyel gruplara da sahip olma özelliğini taşımaktadır. Hindistan ekonomisi kendi içerisinde dengesizlikler eşitsizlikler gösterse de genel anlamda ekonomik büyüme ivmesi yakalamış gelişmekte olan bir ülke özelindedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin aksine Hindistan ekonomisinin çalışan nüfusunun %60'ı tarım sektöründe çalışanlar oluşturmaktadır ve Hintli nüfusun geçiminin büyük çoğunluğu geçimlerini topraktan sağlamaktadır (<http://aksehirtso.org.tr>). Nihayetinde Hindistan ekonomisinin seyri 1947 yılında bağımsızlığını kazanan bir ülke olduğu dikkate alınırsa hızlı bir gelişme süreci yaşamış ve her ne kadar kendi içinde eşitsizlikler olsa da uluslar arası düzeyde istikrar kazanmış ve kendisine yer edinmiştir.

6.1. Hindistan'da Fikri Mülkiyet Hakları

Hindistan'da Fikri Mülkiyet Hakkı (IPR) batıdan alınmıştır. 1884 tarihinde yürürlüğe giren Hint Ticaret ve Ticari Marka İşaretleri yasası Hindistan'ın fikri mülkiyet hakları kapsamındaki ilk anlaşmadır. İlk Hint Patent Yasası altında 1911 Hint Patent ve Tasarımlar Yasası ve 1914 tarihli Hint Telif Hakları Yasası gibi bir dizi anlaşmaları beraberinde getirerek 1856'da yürürlüğe girmiştir (Prabu, Timmakondu ve Chellaosan, 2012: 20).

Grafik 2: Hindistan'ın 2000-2016 Dönemleri Patent Dağılımı

Kaynak: WIPO statistics database, 2018.

Hindistan paten yasaları bir süreç geçirmiştir ve 1970 tarihli Patent Yasası ile Hindistan endüstriyel gelişimi açısından bir dönüm noktası olmuştur. Bu yasanın çıkış noktası inovasyonu teşvik etmek için patent verilmesini sağlayarak bu inovasyonları ticari ölçekte kullanılmasını gerçekleştirmektedir. Dolayısı ile 1970 tarihli Patent Yasası bir taraftan patentlerin etkin bir şekilde korunmasını gerçekleştirerek diğer taraftan teknolojik gelişmeye olanak sağlayarak, kamu yararı ve ülkenin özel ihtiyaçları arasındaki dengeyi gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

Patent yasaları sürecinde Hindistan 2002 yılında gerçekleştirmesi gereken ikinci yükümlülük aşamasını (patent dönemi vb.) karşılayabilmek için Patent Yasasında değişikliğe gitmiştir. Patent sürecinde yaşanan 20 yıllık bir değişim 20 Mayıs 2003 yılında yürürlüğe girmiştir. 1970 tarihli Patent Yasasının 3. Maddesindeki, Patentler Yönetmeliği 2004 uyarınca 1 Ocak 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Buna göre kimyasallar, gıda, ilaç ve zirai kimyasallar ve aynı zamanda tüm teknoloji alanlarındaki patentlerin verilmesine yönelik maddeleri içermektedir. Şu anda hala yürürlükte olan yasa 2005 yılı 1-1-2005 Patent (Yasa Değişikliği) Yasası ile değiştirilmiştir (Verma ve Rao, 2007).

Tablo 4: Teknolojiye göre Patent Yayınları

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bilinmeyen	19	8	6	3	8	583	11
Elektrikli makineler, aparatlar, enerji	17	20	15	29	22	1,615	20
Görsel-işitsel teknoloji	12	10	14	11	5	531	2
Telekomünikasyon	11	12	14	10	4	537	7
Dijital İletişim	24	35	37	42	28	1,508	14
Temel iletişim süreçleri	5	5	3	1	1	155	1
Bilgisayar teknolojisi	38	55	85	73	76	1,676	43
Yönetim için BT yöntemleri	27	34	41	38	26	460	23
Yarı iletkenler	3	1	4	7	6	261	3
Optik	1	7	3	1	5	296	4
Ölçme	14	14	12	16	17	861	8
Biyolojik materyallerin analizi	3	5	3	2	8	173	6

Kaynak: WIPO statistics database, 2018.

Tablo 4 de Hindistan'ın 2010-2016 yılları arasında teknolojik gelişime göre patent yayınları gösterilmektedir. Tablodan da görüleceği üzere özellikle 2015 yıllar teknoloji alanında yapılan yayınlarda önemli bir artış meydana gelmiştir. Alınan patentler kadar bu alanlarda yapılan bilimsel yayınlarda oldukça önemlidir ve önemli bir göstergedir. Ekonomik gelişmeyi destekleyen her türlü çalışma, yayın ve icatların katkıları yadsınamaz.

Hindistan 1947 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonra beklenmedik bir hızla gelişim göstermiştir. 1980 yıllarda yoksulluk düzeyi çok yüksek olan ülke ekonomik dış yardımları da reddetmiş ve şu anda Çin ile birlikte dünyanın en büyük ekonomik mucizesi olarak anılmaktadır (Fısmen ve Miguel, 2011; 14). Hızlı gelişen ekonomik sürecini var olan kurumsal yapısına atfedilebilir. Bu gelişim sürecinde Hindistan'ın GSYİH'den Ar-Ge ye ayrılan pay bir göstergedir. G-7 ülkeleri ile kıyaslandığında çok yüksek olmamakla beraber kendi ülkesi açısından değerlendirildiğinde olası düzeylerde ve Fikri Mülkiyet Hakları Endeksi de bu Ar-Ge yatırımlarının verimli bir şekilde kullanıldığını göstermektedir. Tablo 1 ve tablo 2 karşılaştırılarak incelendiğinde görülmektedir bu durum açıkça görülecektir. Hindistan'ın Ar-Ge harcamaları payı çok yüksek olmamasına rağmen G-7 ülkelerine göre, ancak endeks sıralamasında aralarında o kadar da fark olmadığı Hindistan'ın aradaki farkı kapattığı görülmektedir. Ar-Ge faaliyetlerinin yerinde ve verimli bir şekilde değerlendirildiği şeklinde yorumlanabilir.

7. Sonuç ve Değerlendirme

Küreselleşen dünya da artan rekabet ortamında ekonomik büyüme tek gösterge olarak ele alınmamaktadır. Ekonomik büyümenin sürdürülebilirliği de son dönemde oldukça önemlidir ve üzerinde durulması gereken konudur. Ekonomik büyümenin sürdürülebilir hale getirilebilmesi için ekonomik aktörlerin üretim faktörlerin bir bütün olarak ele alınması gerekmektedir. Bu bağlamda üretim faktörlerinin verimliliği burada en önemli etkidir. Teknolojik değişim ve gelişim üretim faktörlerinin verimliliğini artırmada bir unsurdur. Bu bağlamda bilgi ekonomisi olarak adlandırılan bu çağda bu bilgi ekonomisi fikri mülkiyet haklarını da kapsayarak ekonomik gelişmede etkinliğini artırmıştır. Fikri mülkiyet haklarının korunması politikaları Ar-Ge faaliyetleri ile de desteklenerek büyüme sürecine etkisi artmaktadır. Dolayısı ile bu gelişmelerin bir sonucu olarak fikri mülkiye haklarının ekonomik büyümenin itici gücü olarak kabul edilmektedir.

FMH endeksi de doğal olarak bir gelişmişlik göstergesi haline gelmiştir. Çünkü FMH Ar-Ge faaliyetlerinin, inovasyonun doğal bir sonucudur ve dolayısı ile FMH koruma politikaları burada önem kazanmaktadır. Çünkü koruma politikaları ve bu bağlamda destekleme çalışmaları inovasyonu teşvik etmektedir. Gelişmiş ülkelerin uyguladıkları güçlü FMH G-7 ülkelerinde olduğu gibi ar-Ge faaliyetlerini ve inovasyonu teşvik ederek ekonomik büyümeyi artırmaktadır. Dolayısı ile Ar-Ge faaliyetlerinin artırılmasında FMH politikaları daha önemli hale gelmektedir.

Hindistan burada FMH korumasına güzel bir örnek teşkil etmektedir. Benimsemiş oldukları Patent Yasaları ve FMH koruma politikaları ile Ar-Ge faaliyetlerinde bir artış gözlenmekte de bu durumda FMH Endeksi puanına yansımaktadır. Dünya sıralamasındaki FMH endeksi puanı da bunun iyi bir sonucudur. Bu bağlamda FMH koruma stratejileri ülkelerin ekonomik büyüme sürecinde gündeme alınması gereken bir konudur. Gelişmiş ülkeler güçlü FMH koruması ile bu politikaların etkin bir uygulama olduğunu göstermektedir.

Kaynakça

- Ankara Sanayi Odası, (2017), Araştırma ve Yönlendirme Müdürlüğü, 28 Nisan 2017.
- Basu, K. ve Maertens, A. (2007), The Pattern and Causes of Economic Growth in India, Oxford Review of Economic Policy, Volume 23, Number 2, ss.143-167.
- Braga, C. P. Fink, C. ve Sepulveda, C. P. (2000), Intellectual Property Rights and Economic Development, World Bank Discussion Paper, No: 412, March.
- Chin, J.C. ve Grossman, M. G. (1990), Intellectual Property Rights and North-South Trade, in: Ronald W. Jones and Anne O. Krueger, eds, The Political Economy of International Trade: Essays in Honor of Robert E. Baldwin (Basil Blackwell, Cambridge, MA), ss.90-107.
- Chu, C. A. Leung, C. K. Y. Tang, E. (2012), Intellectual Property Rights, Technical Progress and Volatility of Economic Growth, Journal of Macroeconomics, Vol: 34, Issue: 3, ss. 749-756.
- Coe, T. David ve Helpman, E. (1995). International R&D Spillovers. European Economic Review 39: ss. 859-887.
- Correa, C.M. (2000), Intellectual Property Rights, the WTO and Developing Countries: The TRIPS Agreement and Policy Options, Zed Books, London.
- Çakmak, E. ve Gümüş, S. (2005). Türkiye’de Beşeri Sermaye ve Ekonomik Büyüme: Ekonometrik Bir Analiz (1960 - 2002). Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi 60(1): ss. 59-72.
- Demirli, Y. (2014). Türkiye’de Teknoparklara Yönelik Teşvikler ve Teknoparkların Bilim ve Teknoloji Kapasitesinin Gelişimine Katkısı, Maliye Dergisi, No: 166, ss. 95-114.
- Diwan, I. & Rodrick, D. (1991), Patents, Appropriate Technology, and North-South Trade, Journal of Intellectual Economics, No: 30, February, ss. 27-48.
- Fisman, R. & Miguel, E. (2011), Ekonomi Haydutları, Yolsuzluk, Şiddet ve Ulusların Yoksulluğu, Efil Yayınları, yayın No: 117, 1. Basım, Eylül, Çeviri: Tuncel Öncel.
- Gilbert, R. J & Newbery, D. (1982), Preemptive Patenting and the Persistence of Monopoly, American Economic Review No: 72, June, ss.514-526.
- Gould, D. M. & Gruben, W. C. (1996), The Role of Intellectual Property Rights in Economic Growth, Journal of Development Economics, Vol: 48, ss. 323-350.
- Kwan, Y. K. & Lai, E. L. (2003), Intellectual Property Rights Protection and Endogenous Economic Growth, Journal of Economic Dynamics & Control, Vol: 27, ss. 853-873.
- Mansfield, E. (1986), Patents and Innovation: An Empirical Study, Management Science, February, ss. 173-181.
- Mansfield, E. (1994). Intellectual Property Protection, Foreign Direct Investment, and Technology Transfer. IFC Discussion Paper 19, Washington DC: The World Bank and International Finance Corporation.
- Maskus, E. Keith, (1999), Intellectual Property Issues For The New Round, University of Colorado, Boulder Institute for International Economics, Kasım, <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.467.3153&rep=rep1&type=pdf>: 22. 06. 2019.

- Ministry of Finance-Dept. Of Economic Affairs- Economic Report –Mart 2016.
- Liebig, K. (2001), Geistige Eigentumsrechte: Motor oder Bremse wirtschaftlicher Entwicklung? Entwicklungsländer und das TRIPS-Abkommen', DIE Working Papers 2001/1, Deutsches Institut für Entwicklungspolitik, Bonn.
- OECD Economic Surveys, India, February, 2017.
- Park, W. G. (2008), Intertional Patent Protection: 1960-1990, Science Direct, Researc Policy, Vol 37, ss. 761-766.
- Parlak yıldız, M. F. & Güvel, E. A. (2015). Fikri Mülkiyet Hakları ve Bu Hakları Korumanın Ekonomik Önemi. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 8(4): ss.29-39.
- Prabhu, S.L. Timmakondu, S. Chellepan, D.K.(2012), Intellectual Property Rights and Its Development in India, researcgate, Pharma Times, Vol: 44, No:7, July, ss. 18-22.t: <https://www.researchgate.net/publication/288712599>.
- PRA (2007-2015). International Property Rights Index (IPRI). Washington: Property Rights Alliance.
- Sarı, Y. (2006). Bilgi Ekonomisinin Maliyetler Üzerine Etkisinin Teorik Analizi. Bilgi Teknolojileri IV ve Akademik Bilişim 2006 Konferansı. Denizli: Pamukkale Üniversitesi 09-11 Şubat 2006, Bildiriler Kitabı, ss. 83-88.
- Saygılı, Ş. (2003), Bilgi Ekonomisine Geçiş Sürecinde Türkiye Ekonomisinin Dünyadaki Konumu, Ekonomik Modeller ve Stratejik Araştırmalar Genel Müdürlüğü, DPT Yayın No:2675, ss.8-11.
- Siebeck, W. (1990) Introduction', in W . Siebeck (Ed.), Strengthening of Intellectual Property Rights in Developing Countries, Discussion Paper no. 112, World Bank, Washington, DC.
- Teknoloji Transferi Ofisi, 2015, "FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI Patent, Faydalı Model, Endüstriyel Tasarım, Marka ve Telif Hakları", Yıldız Teknik Üniversitesi Teknoloji Transferi Yayınları.
- Verma, S.K. & Rao, M. (2007), Impact of the Intellectual Property System on Economic Growth- Fact-Finding Surveys and Analysis in the Asian Region- Country Report – India, WIPO-UNU Joint Research Project.
- WIPO Intellectual Property Rights Handbook, (2008), Wipo Publication, No: 489(E), WIPO 2004 Second Edition, Reprinted 2008.
- WIPO(2018), Intertional Property Right Index
- WIPO statistics database. Last updated: May 2018. E.T. 25.10.2018.
- Databank.worldbank.org.tr/ WDI, E.T: 26.10.2018
- <https://knoema.com/atlas/topics/World-Rankings/World-Rankings/International-property-rights-index>. E.T.1.11.2018.
- <http://aksehirtso.org.tr>. E.T. 2.11.2018.
- <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/1258,yahyapdf.pdf?0>. E.T. 23. 06. 2019.